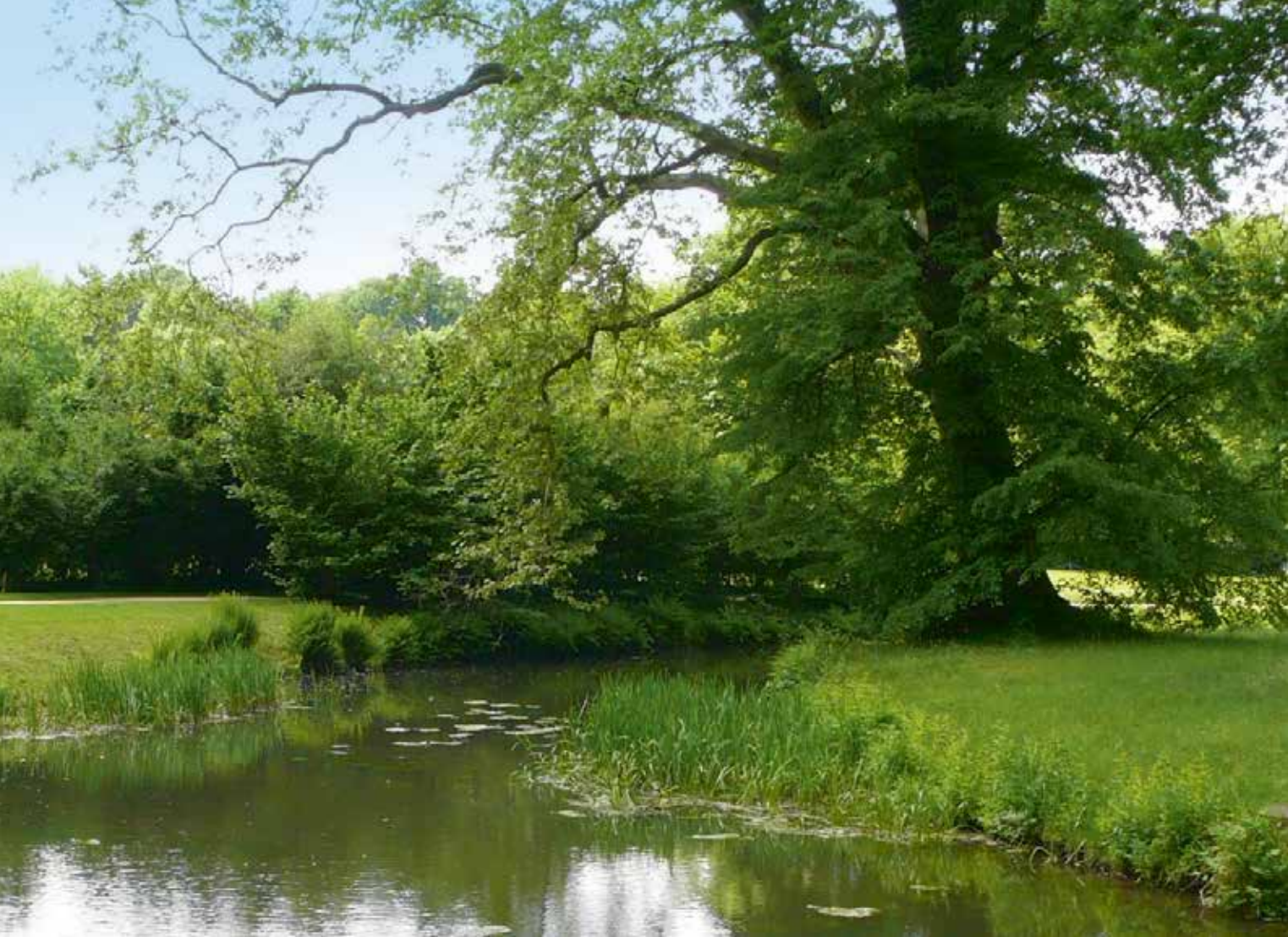

Als ik aan mijn collega-tuinontwerper vraag welke tuin zij de meest romantische vindt, noemt zij meteen het boek *De geheime tuin* van Frances Hodgson Burnett uit 1911.

In dit boek wordt een tuin op een betoverende en mystieke manier beschreven. De tuin ligt verborgen achter hoge muren en is afgesloten met een deur die jarenlang op slot zit. Verborgen achter deze muren zijn zingende vogels, bloeiende bloemen en geurige rozen, en het zonlicht valt door de bomen. De tuin wordt beschreven als een oord van magie en verwondering – een wereld op zichzelf. De romantische tuin ontstond tegen het einde van de 18e eeuw als een verzet tegen de strakke symmetrie van de formele Franse tuinen zoals Versailles. In plaats van perfectie en controle verlangde men nu naar een tegengesteld concept, met natuurlijke schoonheid die emotie en verbeelding stimuleert, een plaats waar stilte en weemoed samenkomen.

Waterpartijen en zichtlijnen Kenmerkend voor de romantische tuin zijn dan ook natuurlijke vormen zoals slingerende

Een romantische tuin

JANA SCHMIDTCHEN

FOTO'S: ROSE-MARIE GERRITSEN

FOTO'S: ROSE-MARIE GERRITSEN

- ↑ Het geluid van water op een verborgen plaats
- Doorkijkje door een poort in een romantische ruïne
- ← Natuurlijk aandoende waterpartijen, een van de kenmerken van de romantische tuin

paden, glooiende gazons en asymmetrie. Waterpartijen in de vorm van kronkelende beekjes, organisch gevormde vijvers en kleine watervallen versterken het natuurlijke karakter. De beplanting is weelderig en los, met nadruk op de wisseling van de seizoenen en van sfeer. Zichtlijnen en doorkijkjes worden bewust gecreëerd, bijvoorbeeld door openingen tussen bomen en heesters die uitzicht bieden op een beeld, een mooie brug of het landschap daarachter. Geliefd waren ook romantische bouwwerken zoals paviljoens, grotten of ruïnes die aan de dromerige stemming bijdragen. Overigens bestond in de Italiaanse renaissance al een verlangen naar de geheime tuin. De *giardino segreto* was een klein, besloten deel van het tuincomplex, vaak grenzend aan de privévertrekken van de heer of dame des huizes. Deze door hoge muren omsloten tuinen boden mensen gelegenheid zich in stilte en intimiteit terug te trekken. Een van de mooiste latere voorbeelden van de 'echte' romantische tuinarchitectuur is Stourhead in Wiltshire, in het zuidwesten van Engeland, aangelegd tussen 1740 en 1780. Hier wandel je langs een grote waterpartij met eilanden, bruggen, grotten en tempels naar klassiek voorbeeld. Alles is met aandacht gecomponeerd en de zichtlijnen zijn

- ← Muren van natuursteen, geurende rozen
- Weelderig begroeide muren, een geheimzinnige doorgang

zo doordacht dat het voelt alsof je door een levend schilderij beweegt. Maar ook het bosrijke park achter Paleis Het Loo in Apeldoorn bevat romantische landschapselementen met slingerende paden, waterpartijen, kleine beekjes en rustige beschutte plekjes waar je je kunt laven aan het omringende groen.

Geurige geborgenheid Een romantische tuin hoeft niet groot of complex te zijn. Met enkele doordachte keuzes kun je een complete verborgen wereld scheppen. De aanleg ervan begint met het creëren van beslotenheid – hoge hagen of muren van natuursteen of gebakken klinkers zorgen voor een gevoel van geborgenheid.

Verzacht de overgangen naar de hagen met volle heesterborders. Kleed de muren aan met betoverende, heerlijk geurende klimrozen zoals *Rosa* 'Ghislaine de Féligonde', *Rosa* 'Guirlande d'Amour', of andere romantische klimplanten zoals *Clematis*, kamperfoelie of Blauwe regen. Laat brede boomkronen speels over de haag of muur reiken voor gedempte

schaduw in de tuin en een luchtig, natuurlijk effect. De basis kan een organisch gevormd gazon zijn, omringd door een royale beplanting van heesters en vaste planten. Let er op dat de plantvakken diep genoeg zijn en werk met grote groepen van planten, dat zorgt voor meer rust. Plaats in een hoek waar de late avondzon het langst schijnt een intiem zitje. Dat kan een rond tafeltje zijn met een paar stoelen of een klein bankje. Een hogere haag of heesterborder achter het zitje kan een sfeer van geborgenheid oproepen, aan de voor- en zijkanten ondersteund door een lagere border met vaste planten die de zintuigen verwennen met geur en kleur, zoals lavendel, seringen en rozen. Laat een smal, slingerend pad van stapstenen of gemaaid gras naar de zithoek toelopen. Kleine bochten halverwege zorgen ervoor dat niet alles in een oogopslag is te overzien.

FOTO: HENK DIJKMAN

Spiegels, een onverwacht en ruimtelijk element

oog naar een bepaald punt te leiden. Hiervoor bepaal je eerst je beginpunt, waar vandaan je wilt kijken, bijvoorbeeld vanuit een groot raam binnen in het huis of vanaf een terras. Dan bepaal je het eindpunt, de locatie waarop je wilt focussen: bijvoorbeeld een kunstobject, een fontein, of een mooie solitaire boom of heester. Vervolgens trek je een lijn tussen het begin- en eindpunt, dat is dan de zichtlijn. Zorg ervoor dat geen hoge beplanting of andere objecten de zichtlijn blokkeren. De zichtlijn kan ook worden benadrukt met beplanting aan weerszijden met een opbouw van laag naar hoog. Dieptewerking ontstaat als de hogere elementen vooraan bij het beginpunt van de zichtlijn zijn geplaatst en lagere achterin. Een onverwachte doorkijk zorgt voor een speels en verrassend effect – bijvoorbeeld een raam in de haag op ooghoogte of een smalle onderbreking van een haag waar je erdoorheen kunt kijken.

In een kleine tuin kan het aanbrengen van een spiegel aan de tuinmuur of de wand van een schuurtje de illusie van meer ruimte geven. Spiegels reflecteren het groen van de beplanting en het zonlicht, waardoor de tuin levendiger, kleurrijker en dieper oogt.

Goed geplaatst kan een spiegel een onverwacht beeld opleveren, een doorkijkje suggereren of een beschutte plaats optisch vergroten. Door reflectie kan een pad langer lijken, een muur 'verdwijnen' of een boom zich visueel laten verdubbelen – een subtiele toevoeging die de tuin een extra laag van mysterie en diepte geeft. ■

Jana Schmidchen woont in Bergen en werkt als tuin- en landschapsarchitect bij Buro Mien Ruys. Ze tuiniert biodynamisch en laat zich inspireren door wilde en inheemse planten

FOTO: ROSE-MARIE GERRITSEN

Zichtlijn naar paviljoen

Ruimtelijkheid en illusies Afhankelijk van de grootte van de tuin kan een vijver met waterlelies een mooie toevoeging zijn waar libellen, kikkers en andere vijverbewoners zich snel thuis zullen voelen. In een kleinere tuin is een fontein een goed alternatief, eventueel half verborgen, zodat eerst alleen het geluid van kabbelend water is te horen voordat je het element zelf ontdekt. Maar misschien is een fontein ook juist geschikt als een prominent eindpunt van een zichtlijn. Een zichtlijn of doorkijk in de tuin is een mooie manier om een gevoel van diepte en ruimtelijkheid te creëren en om het

Ontwerp voor een omsloten tuin met beschut zitje en slingerende paden.
Ontwerp Anet Scholma

